№ro 103.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 25. GRUDNIA ROKU 1798. we WTOREK.

z Paryża dnia 7. Grudnia.

Dyrektoryat Wykon: przeſłał do obydwoch Rad Poſelſtwo, które czytane było w Radzie 500. potaiemnie, a w Radzie ſtarszych publicznie. W tym poſelſtwie Dyrektoryat donoſi Ciału Prawodawczemu, iż Dwor *Neapolitańſki* zrzucił nakoniec maſkę, i rozpoczęciem krokow nieprzyiacielſkich, odpowiedział na umiarkowanie, iakie Rzplta *Francuzka* wyſtawiala na iego zniewagi więcey niż od 6ciu mieſięcy czynione.—Na d. 23 Liſt: woyſka *Neapolitańſkie* pod kommendą G. *Mack* uderzyły na woyſka *Francuzkie*, ſtoiące w Rzpltey *Rzymſkiey*.—Dwor *Turyńſki* wspolną utrzymuie ſprawę z dworem *Neapolitańſkim*, z tego powodu Dyrektoryat wyraźnie proponuie, ażeby Ciało Prawodawcze, obydwom tym dworom wypowiedziało woynę. Do tego poſelſtwa przyłączone były dwa liſty, ieden G. *Championnet* maiącego naywyżſzą kommendę na woyſkami *Francuzkiemi* znayduiącemi ſię w Rzpltey *Rzymſkiey*, pisany do G. *Mack* kommendanta woyſk *Neapolitańſkich*. W tym liście G. *Francuzki* zapytuie ſię Generala kommenderuiącego woyſkiem *Neapolitańſkim*, o przyczynę poruszenia tegoż woyſka. i attaku, którego ſię dopuściły przeciwko woyſkom *Francuzkim*, na granicy ſtykaiącey ſię z kraiami *Rzymſkiemi i Neapolitańſkiemi*. Drugi liſt, ieſt odpowiedź G. *Mack*, w którey oświadcza, gdy Krol *Neapolitańſki* i Cesarz nigdy nieuznali Rzpltey *Rzymſkiey*, z tego powodu odebrał rozkazy od Krola *Neapolitańſkiego*, pod którego własną osobą kommenderuie armią, ażeby wszedł na territorium *Rzymſkie*, i kray ten opanował. Wymaga zatym od G. *Championnet*, ażeby uſtąpił z kraiow Rzeczypospolitey *Rzymſkiey*, oświadczaiąc, iż Krol oboyga *Sycylii* wydał rozkazy Generałom kommenderuiącym rozmaite kolumny, ażeby ſię niedopuszczali żadnych krokow nieprzyiacielſkich przeciw woyſkom *Francuzkim*. ieżeli ſię zechcą uſtąpić do kraiu *Cisalpińſkiego*. Oświadcza przytym, iż Krol *Neapolitańſki* poczyta za krok nieprzyiacielſki zaięcie przez woyſka *Francuzkie* iakieykolwiek części territorium *Toſkańſkiego*; w reszcie, iż niebrakuie Krolowi ſił, któremiby mogł poprzeć pomienione ſwoie żądania. – Wiele członkow Rady okazywało, iż właśnie przez poſiłki, które dwor *Neapolitańſki* przeciwko zawartym z *Francyą* traktatom, dla *Anglikow* doſtarczał, wyspiarze ci tym ſposobem wzmocnieni, poszli na zniszczenie naszey eſkadry w ſtanowiſku *Abukir*, i zadanie śmiertelnego ciosu dla ſił naszych na ſrzodziemnym morzu będących.— O 5. godzinie Rada ſtarszych odebrała od Rady 500 poſelſtwo, dla którego przeczytania zamieniła ſię w wydział powszechny. W pięć minut potym ſeſſya ſtała ſię publiczną, a Rada potwierdziła rezolucyą wypowiadaiącą woynę Krolowi *Neapolitańſkiemu i Sardyńſkiemu*.

Przyiaciel Praw, który niedawno oſkarzał roialiſtow, czyli przyganiaczow rowolucyi 18 Fructidor, oſkarża dziś anarchiſtow. Zapewnia, iż ta partya odnawia ſwoie podſtępy, i gotuie ſię na ziednanie ſobie wpływow do elekcyow w mieſiącu Germinal. Towarzyſtwa iakobinow poſtanowione ſą w rożnych miaſtach pod imieniem koł konſtytucyinych, i utrzymuią ſwoie związki z naczelnikami tey partyi znayduiącemi ſię w *Paryżu*.

Dziennik *Publiciſte* zawiera co naſtępuie „ Wszyscy przyiaciele handlu z nayżywszą radością dowiedzieli ſię, iż większa część negocyantow i kupcow *Paryſkich* zebrała ſię w iednym domu na placu *zwycięztw narodowych*, dla zaradzenia zagrażaiącym handlowi miaſta tego niebespieczeńſtwom. Większość uchwaliła poſtanowienie (caiſſe d'Echange) kaſſy do zmiany biletow *de Portefeuille*, zaſtępuiących niedoſtatek gotowizny, w którey to kaſſie iedno za drugie w każdym czaſie otrzymać można. Ta uſtawa połączona z kaſſą handlu znaiomą z korzyściow ſwoich, znieſie wszelkie nieprzyzwoitości teraz w cyrkulacyi pieniężney wydarzaiące ſię.— Procenta od pieniędzy poszły tu nadzwyczaynie w gurę, dla czego naywiększą potrzebą ieſt, aby więcey gotowizny było w biegu — Dom bankowy *Fould* zawczoray znowu zaczął wypłacać.— *Redaktor* umieszcza artykuł, względem rozruchow w zachodnich departamentach, z którego poznać można, iż te rozruchy, rownie iak *Belgickie* w iednymże czaſie z deklaracyą woyny *Porty* rozpoczęte zoſtały. Dla czego rozruchy te obcemu wpływowi przypisuią.

W tym czaſie mowi *Przyiaciel Praw*, gdy wszyſtkie familie pospieszaią ſię z wysyłaniem ſwoich dzieci na obronę oyczyzny. Natura zatrudnia ſię ſtaraniem zaſtąpienia ich przez cuda ſwoiey płodności. Dnia 29. Liſt: Zona Ob. *Bazue* oberżyſty w *Feriere* o 1. godzinie z rana porodziła iednego chłopca; drugiego o 10 wieczorem, trzeciego o 11, czwartego o puł nocy, a nazaiutrz z rana piątego, wszyſtkie przy dobrym zdrowiu. Sędzia pokoiu w kantonie *Maignelais*, który o tym donoſi, był tego oczewiſtym świadkiem.

Naywiększym zatrudnieniem ciała prawodawczego ieſt teraz obmyślenie źrzodeł ſkarbowych do prowadzenia woyny na lądzie. Odsunięto inne ważne przedmioty, dla zaprzątnienia ſię iedynie tą naglącą okolicznością, Rada 500. uchwaliła nawet pogłowne. Każdy kto nie ieſt zupełnie ubogim i żyie z pracy rąk swoich, podlegać mu będzie. Wszyscy zaś bez-żenni w 30. roku, podwoyny takowy podatek opłacać maią.

Redaktor umieszczżiąc szczeguły ſeſſyi na którey oddawany był Dyrektoryatowi ſztandar *angielski* zaięty w *Irlandyi* przez Generała *Sarrazin*, wyraża w mowie tegoż, iż epoka oderwania *Irlandyi* od W. *Brytanii*, ieſt tylko na czas nieiaki odłożona, i gdyby nawet los niedozwolił więcey legionom *Francuzkim* walczyć za wolność *Irlandzką*, to tenże sam los przygotował bliſkie nowe *Sycyliyskie* nieszpory dla *Angilikow* w *Irlandyi*. — OOb. *Mechain* i *Delambre* powrocili z odbytego przez ſiebie rozmiaru merydyanu w *Perpignan*, robota ich niespodziewanie doſkonale ſię udała, i zgadza ſię zupełnie z podobnąż pracą w *Melun* przedſiewziętą. Po przybyciu ich do *Paryża*, rospoczeły ſię konferencye uczonych kraiowych i zagranicznych względem nowego ſyſtematu miar i wag na dniu 28. Liſtopada. Jedenaſtu uczonych zagranicznych na tych poſiedzeniach znayduie ſię.— *Liceum Republikanckie* otworzyło swoie pierwsze poſiedzenie na rok 14, swoiey exyſtencyi. Po przeczytaniu ogolnego widoku maiących ſię dawać w tym roku lekcyow, Ob. *Millin* dowodził ważność *nauki ſtarożytności*, w tym oſobliwie, czaſie kiedy *Paryż* naybogatszy ma zbior wſzelkiego rodzaiu ſtarożytności, i wkrotce ie wyſtawi na widok dla użytku publicznego. Ten pełen zaſtug uczony, maiący szacunek prawdziwie kosmopolityczny dla obcych zaſtug, oddawał pochwały ſławnemu w tey mierze uczonemu Panu *Ekel* (z *Wiednia*) którego nauka ſtarożytności niedawno poſtradała. — Ob. *Lavallée* czytał pochwałę świeżo zmarłego budowniczego *Devailly* tego to tworczego ducha w architekturze. Każdy budowniczy (rzekł) mniey ieszcze niż inny artyſta potrzebuie dla ſiebie pochwał, ſława iego zachowana ieſt dla potomności w trwałych zabytkach, lecz wyſtawienie życia i charakteru attyſty, ieſt dług wdzięczności winny od iego wspołczesnych. Obywatelka *Pipelec* czytała wiersz swoy przeciw przyiaciołom iednego Poety, ktorzy mu ciągle przykrzyli ſię o wiersze na imieniny, urodziny, wesela etc. Dama ta pierwsza z pomiędzy żyiących teraz wierszopisek, ieſt uważana iako *Saſo* wieku naszego. Poświęciła ona była ſławney tey *Lezbiance* Tragedyą z pieśniami, która na tuteyszych teatrach dobrze przyiętą zoſtała. Teraz pracuie nad wygotowaniem wielkiey iedney sztuki teatralney. Przekonana iż boſki ogień poezyi nie same tylko umyſły męzkie zapala, napisała *wiersz do kobiet*. w którym zachęca ie aby odważnym krokiem dążyły do zbierania laurow. Ta okoliczność dała iey powod do ſławney walki poetyczney z *Pindarem* Francuzkim *Le Brun*.

Ambaſſador *Turecki* używa tu dotąd iednoſtayney wolności. Dnia dziſieyszego przeieżdżał ſię ſwobodnie po przedmieściach *Paryża* w karecie, za którą ſtało 3ch ſłużących, z tych dwoch w ſtroiu *Tureckim*. Na karecie iego ma ieszcze herby *Tureckie*.— Mowią, iż G. *Brune* ledwo nie zoſtał z muszkietu zabity. Jeden z obywatelow miał do niego ſtrzelić z tyłu. Nie ſą ieszcze wiadome tey okoliczności ſzczeguły.— Hiszpan *Marchena* zoſtał aresztowanym. Uważać należy, iż ten człowiek, o którym tak częſta była wzmianka w ciągu tey rewolucyi, ieſt iuż 5ty czy 6ty raz aresztowany. W krotce ma być zaprowadzony do *Rochefort*, zkąd potym za morze deportowanym zoſtanie.— Doniesienie o zaięciu portu *Mahon*, iak ſię dowiaduiemy z *Bajonny*, ieſt bez żadnego fundamentu. Widziano w prawdzie na wysokości *Minorki* eſkadrę *Angielską*, lecz ta dowiedziawszy ſię o wszelkich przygotowaniach iakie uczyniono na iey przyięcie, popłyneła w dalszą ſtronę, i ieſt mniemanie, iż ſię obrociła ku wyspie *Elbie*. Eſkadra *Hiszpańska* niemylnie wypłyneła z *Cadix*. Widziano ią złożoną z 22 liniowych okrętow i z wielu fregat.— Ludwik *Monneron* przybył do *Paryża* tego poranku pod eſkortą iednego oddziału Gendarmow. Zaprowadzony zoſtał do miniſtra policyi, zapewne dla odpowiedzi na interrogatoria.

Dalszy ciąg Uwag o połączeniu morza śrzodziemnego z czerwonym. (z Poſſelta.)

Iſtotna ieſt potrzeba, aby nowy kanał nie tylko był naykrotszym, ale nawet naymnieyszą miał wysokość. Podług iednak wszelkich wiadomości zdaie ſię, iż natura gruntu, uſkutecznieniu temu ſtoi na przeszkodzie. Dla dokładnego iednak rzeczy tey rozwiązania, czyniemy naſtępuiące zaſtanowienia. — Naymnieysze wywyższenie, które kanał z iednego do drugiego końca mieć ma, powinno wyrownać naywiększym bałwanom, czyli naywiększemu wzroſtowi morza *czerwonego*. Tak więc płaszczyzna kanału miarkowana bydź ma, a przeciwko naymnieyszemu i naywiększemu przybywaniu morza, wyſtawione być powinny sluzy, rownie iak podobneż przeciw zbytniemu wylewowi *Nilu*. W iednym tylko przypadku obeyść-by ſię można bez sluzow, gdyby poſtanowiono było, aby ſtatki przewozowe dwa razy tylko na dzień w czaſie przybywania lub ubywania morza, na toz morze wychodziły i z niego przychodziły; rownie gdyby niedozwalano wychodzić ſtatkom na *Nil* iak w czaſie naywiększego wezbrania. Lecz byłyby to znaczne więzy na handel włożone, osobliwie w *Kairze*, gdzie transport towarow trwałby tylko dwa lub trzy mieſiące. Inny śrzodek przez który obeyśćby ſię można bez sluzow lub w części ich tylko użyć, ieſt, koryto kanału zrobić głębszym, lecz na ów czas z obu końcow zapory sluzowe dane być powinny, dla zachowania koryta tego. Chociaż śrzodek ten ułatwiaiąc żeglugę okrętom, nie mogłby wſtrzymać pomięszania wody ſłodkiey ze ſłoną. Naymnieysza wysokość którą kanał mieć powinien, ma ſię ſtoſować (iakośmy powiedzieli) do naywyżſzey wysokości wody tak morza, iak *Nilu*. Lecz w takiey rozległości kanału, rozmaite wzgorki zdarzać ſię muszą, które w robocie tegoż kanału ominąć niepodobna. Wszakże pomimo tych fizycznych trudności, ieden tylko plan połączenia obu morzow przez kommunikacyą *Nilem* uſkuteczniony bydź może, gdyż odległość *Kairu* od *Suez* albo *Kolzun* albo

innego iakiego południowego punktu lepiey położonego, nie wynosi nad 25. mil. W *Sucz* wiele zachodzi trudności, i lękaćby ſię trzeba było, aby założony tam kanał, nie zoſtał zatkany przy odnodze morza, ktòra w samym otworze swoim bardzo ieſt płytka, i codzień płytszą ſię ſtaie.

z Bruxelli dnia 7. Grudnia.

Dnia 4. t. m. buntownicy z *Campine* do lasow ſchronieni mieli śmiałość wyprawić poſłańca do kommendanta w *Lowanium* z propozycyą wymiany jeńcow. Lecz ten poſłaniec tak iak na to zaſłużył, odeſłany zoſtał bez wyſłuchania.— Horda buntownikow zgromadziła ſię znowu w okolicach *Arschoot*, lecz zaledwo G. *Collaud* był o tym uwiadomiony, natychmiaſt rozkaz wydał na iey pogromienie. Oddziały z garnizonow *Lowanium*, *Dieſt*, *Maſtricht*, *Tongres* i *Leodium* pod dowodztwem nieuſtraszonego Gen: *Jardon* i Generała Adjutanta *Lacroix*, uderzyły dnia 5. na buntownikow między *Tongres* i *Hasselt*. Po kilko-godzinnym odporze buntownicy całkowitą klęſkę odnieśli. Strata ich wynosi przeszło do 600. ludzi, procz znaczney liczby jeńcow, między ktoremi ieden z ich dowodzcow nazwiſkiem *Conſtant* agent municypalności w *Rouxmiroir*. Zabrano im także wiele chorągwi, z ktorych iedna ozdobiona ieſt krżyżem czerwonym ich ſkarb, i wozy naładowane bronią, ammunicyą i żywnościami. Przy tym zdarzeniu Republikanie uwolnili wielu z swoich żołnierzy i officerow których buntownicy pochwytali z osobna na publicznych drogach, lub na oddalonych poſterunkach.— Mężny *Jardon* okazywał cuda waleczności. W tym momencie znayduie ſię ieszcze w pogoni za buntownikami.— Dyrektoryat Wyk: zakazał wydawania Dziennika pod tytułem: *Kuryer Skaldy*, który wychodził w *Mechlinii*.

z Hagi dnia 8. Grudnia.

Naynowsze wiadomości z *Niderlandow* zapewniaią, iż insurrekcya mianowicie w departamencie *de deux Nethes* trwa ciągle. Pod *Hoogſtraten* miała zayść krwawa potyczka. Od czasu iak *Bruxella* w ſtanie oblężenia zoſtaie, kommunikacya ieſt teraz bardziey zatamowaną, poczta woyſkowa z liſtami dnia 3. która wczoray przybyć miała, dotąd nie ſtaneła. W *Trewirskim* zaburzenia zupełnie ſą przytłumione.— Kontr-admirał *Blois de Treslong*, który wyrokiem rady woienney rang ſwoich pozbawionym zoſtał, nalega ſtatecznie o rewizyą proceſſu.

z Londynu dnia 30. Liſtopada.

Na dniu 26. z powodu czynionych w parlamencie wniſkow względem pensyi dla Lorda *Nelson*, P. *Johnes* w mowie swoiey wyraził: „Zwycięſtwo iego ieſt bez przykładu w dawnych i nowych dziejach woyny morſkiey. Przez to tak okazałe zwycięſtwo, Krol *Neapolu* porzucił wahaiące ſię ſyſtema swoie, *Porta* weszła w czynność, a Imperator *Roſſyiſki* przyſtąpił do koalicyi przeciw wspolnemu nieprzyiacielowi. Bodayby Miniſtrowie potrafili korzyſtać z tego tak wielkiego zwycięſtwa podług wszelkich z niego wynikaiących ſkutkow. Przepowiedziałem ia od razu, iż wyprawa *Tulońſka* przeciw poſſeſſyom naszym w *Azyi* ieſt wymierzona, i że ta wyprawa będzie iedna z naywiększych osobliwości na los puszczonych. Rozumiem iż żaden żołnierz z tey wyprawy nie powroci, i żaden z okrętow *francuzkich* nie pozoſtanie.— Na końcu donieſiona dawniey pensya, zoſtała uchwalona dla barona od *Nilu*.— *Wilberſorce Bird* żądał, aby dla niedoſtatku zdatkowey monety, pieniądze papierowe od 20. ſzylingow były utworzone, ſprzeciwił ſię temu iednak *Pitt*, utrzymuiąc, iż powiększenie w cyrkulacyi małych bankcetlow, byłoby szkodliwe.

z okolic Filadelfii dnia 3. Września.

Zołta gorączka coraz bardziey wyniszcza ludność w *Filadelfii*. Chociaż przeszło 40,000. mieszkańcow wyniosło ſię z miaſta tego, i roſproszyło ſię po wſiach, chociaż wszyſtkie władze rządowe gdzieindziey są przenieſione, wszelako choroba ta graſſuie pomiędzy pozoſtałemi. Doktorowie nie są zgodni w ſposobach leczenia, wielu wymarło, inni pouciekali. Od 1. Sierpnia do 12. Września wymarło 1305 ludzi. Kwakrowie ſą naywiększemi dozorcami ſzpitalow, i niespracowani w ſprawie ludzkości, własne życie dla niey ważą. Wszyſtkie interessa są zatamowane, gazety uſtały, dwoch wydawcow nayſławnieyszych pism publicznych w zasadach ſwoich zupełnie ſobie przeciwnych *Fenno* i *Bache* padli ofiarą choroby.

z Baltimore dnia 19. Września.

Okolice nasze zupełnie są zdrowe, gdy tym czasem ſtany pułnocne zupełnie są od żołtey gorączki wyniszczone. Duch iedności ieſt bardzo wzmocniony, lecz z ciężkością aby mogło przyiść do właściwey woyny lub związku z *Anglią* przeciw *Francyi*. Uzbraiania nasze uczynią nas na wszyſtko gotowemi.— Nasz *Washington* był bardzo chorym, za ſtaraniem iednak doktora *Craik* przyszedł nieco do zdrowia. *Adams* żyie na wsi pod *Boston*. *Jefferson* (który chociaż rożniący ſię zdaniem, zawsze ieſt przyiacielem *Adamsa*) żyie na wsi w *Monticello* w *Wirginiy*.

z Konſtantynopola dnia 19 Liſtopada

W nocy z dnia 12. t. m. wszczął ſię nieiaki rozruch w *Calafat* w okolicy *Galatha* mieszkaney przez *Grekow*, co było powodem W. Wezyrowi odprawiać tam osobiście patrole, gdyż wierność Woiewody, którego natychmiaſt ſkaſſował, zdawała mu ſię być podeyrzaną.—Dnia 13. dwa okręty *Roſſyiskie* świeżo z warsztatow w *Sebaſtopolu* ſpuſzczone, zarzuciły kotwice w *Couj Bukdere*, i maią ſię udać do ziednoczoney eſkadry. —Biega tu ieszcze akkredytowana pogłoſka o całkowitym zniszczeniu armij *Francuzkiey* w *Egipcie*. Lecz ponieważ trafiało ſię iuż *Porcie* być wprowadzoną w błąd od ſwoich Gubernatorow, można zatym z dwoiakich powodow oczekiwać potwierdzenia tych wiadomości z innych źrzodeł, przez niepodobieńſtwo iakim to donieſienie ieſt naznaczone.

Nowy W. Wezyr żywo ſię zaprząta rozpoznaniem wewnętrznych i zewnętrznych obiektow ſwoiey adminiſtracyi. Zadnego ieszcze nie dał zdania względem kampanii kapitana baszy przeciw *Basmanowi-Oglu*, a to dla boiaźni obrażenia W. Sułtana, który bardzo ieſt przywiązany do *Kapitana Baszy*, lubo ten powszechnie ieſt ganionym od wszyſtkich, gdyż przez ſwoią dumę roziątrzywszy przeciw ſobie Baszow, ſkłonił ich do tego, iż ci zgubienia iego w chęci dopomagali ieſzcze buntownikowi, dla zepsucia planow kapitana baszy.—Sekweſtrowane maiątki *Francuzkie* maią być na ſprzedaż publiczną podane, a ſumma z tąd od 30 do 33. millionow wynosząca, ma wniyść do kaſſy woienney.— Jeden tylko Ob. *Ruffin* z ſekretarzem *Kiffin* i tłomaczem *Danton* pozoſtał w zamku 7 wież, co przypisać należy obeyściu ſię z poſłem *Tureckim* w *Paryżu*.— Imperator *Roſſyiski* naznaczył 4 mieſięczną gratyfikacyą dla wszyſtkich officerow, żołnierzy, i maytkow na połączoney floccie *Roſſyisko-Tureckiey* znayduiących ſię, ktòra 200,000. piaſtrow wynoſi.— *Sir-Spencer-Smith*, ktòry ma lat 28, i ieſt bratem ſławnego *Sir-Sidneja-Smith*, otrzymał dopiero teraz liſty kredencyonalne w charakterze miniſtra *Angielskiego* przy *Porcie*.

Od granic Auſtryackich dnia 10. Grudnia.

Dnia 2. i 3. t. m. przybyło z *Konſtantynopola* do *Wiednia* dwoch kuryerow, z ktòrych ieden przywiozł depesze do naszego dworu, drugi do poſła *Angielſkiego*; natychmiaſt rozeszła ſię wieść o śmierci Gen: *Buonaparte*, lecz tym większego potrzebuie potwierdzenia, iż gazety urzędowe pod 4 i 8. żadney o tym nie czynią wzmianki, i że taż wieść ſprzeciwia ſię ſobie w naycelnieyszych okolicznościach. Jedni zapewniaią, iż *Buonaparte* w zgromadzonym w *Kairze* Dywanie zoſtał zabitym przez iednego *Mammeluka* rodem *Marokańczyka*; inni twierdzą, iż *Buonaparte* zginął w bitwie ktòrą z nim ſtoczyło trzech Generałow *Ottomańſkich* na czele trzech armiow znayduiących ſię, a w ktòrey większa część armi *Francuzkiey* zoſtała w sztuki rozſiekana, a reszta poddała ſię na dyſkrecyą. Skutkiem tego zwycięſtwa było odebranie *Alexandryi*. Osmiu kuryerow, to ieſt dwoch z *Egiptu*, inni zaś z *Arabii*, *Syryi*, i z wysp, mieli tę wiadomość przywieść do *Konſtantynopola*. Sułtan rozdał im podarunki, i rozkazał ſię wszyſtkim ſwoim poddanym radować. Podług nowego ſposobu czytania nowin, gdy ſama gazeta *Wiedeńſka* nic o tym nie wspomina, można śmiało zakład uczynić, iż obydwa Generałowie ſą w dobrym zdrowiu, i znayduią ſię w *Kairze*.— Przygotowania w całym kraiu pomnażane, każą ſię lękać co moment nowego pożaru woyny. Załoga *Wiedeńſka* do *Włoch* ieſt przeznaczona, wątpią iednak aby przed nowym rokiem udać ſię tam mogła. Generał artylleryi *Rouvroi* wczoray iak nayspiesznicy wyiechał do *Szwabii*.— Woyſka *Roſſyiſkie* w *Crems* spodziewane ſą na dzień 25. Grudnia.

z Brünn dnia 15. Grudnia.

Liſty z *Bukareſtu* potwierdzaią wiadomość o nowey potyczce *Basmana-Oglu* z Kapitanem *Baszą* między 11. i 12. Liſtopada z klęſką oſtatniego. Podług tych liſtow Kapitan *Basza* zupełnie pobitym zoſtał, i ledwie miał tyle czasu, iż osobę ſwoią mogł uratować. Gdy zwycięzca zdobył po nim wszyſtkie sprzęty iego, a mianowicie wspaniały namiot złotem przeſzywany, u ktorego sznury nawet z złota tkane były, kazał to wszyſtko spalić, oświadczywszy z dumą, iż nie chce zbogacać ſię łupem ſwoich nieprzyiacioł, ma zaś więcey niż potrzeba do ſtawienia ſię im w każdym przypadku walki. Zdobyte okręty kazał zatopić, a armaty w wodę wrzucić. Marsz iego, podług tegoż liſtu, ieſt szybki, ale w cale nie uciążliwy dla każdey okolicy, ktòrędy przechodzi. Wszyſtko gotowemi pieniędzmi płaci, nawet naydrobnieyſze potrzeby, i obchodzenie ſię iego ieſt zupełnie przyiacielſkie i łagodne. W rożnych mieyſcach każe fortyfikacye zakładać, i zdaie ſię, iż upoiony ſwemi pomyślnościami, nie myśli prędko nieprzyiacielſkich zakończyć krokow. Odezwy iego do kraiowych mieszkańcow ſą podchlebne i pełne oświadczeń przyiaźni: zarręcza im, że ſię nie maią niczego obawiać, ieżeli mu ſię dobrowolnie i zaraz poddadzą. Niedowierzaiąc im iednak, bierze nayznakomitszych mieszkańcow z ſobą w zakład. Z reſztą przydaią w tym liście, że tak wielki ſtrach przerazil W. Sułtana woyſka, iż bardzo mało ich chce przeciw *Baſmanowi-Oglu* walczyć. Obwiniano bywszego Balzę *Romelii*, że on przez wcześne cofnienie ſię naywięcey przyłożył ſię do przegraney *Kapitana* Baszy. Oſtatni kazał go pod pozorem rady woienney do ſiebie zaproſić; gdy ten uſłuchał prożby iego i z liczną świtą do *Kapitana* Baszy ſię udał, zoſtał w drodze od nasadzonych ludzi przez oſtatniego zabitym.

Dotąd nie dościgłe są ſtosunki *Basmana-Oglu* z Baszą *Belgradzkim* Muſtafą. Pierwszy mowi w każdey okazyi o oſtatnim z wielkiem uszanowaniem i nazywa go publicznie ſwoim przyiacielem, a oſtatni obawia ſię napadnięcia od ngo. Mowią, że ieſt na nowo Baszą *Romelii* mianowany, ale obawiaiąc ſię o ſwoią głowę nie ieſt ſkłonny do przyięcia tego urzędu.— Podług liſtu d. 3. z *Semlina* niespokoyność i zaburzenia w *Turczech* zdaią ſię pomnażać, iak tylko dowiedziano ſię dokładnie o pomyślnościach *Basmana-Oglu*.

z Frankfortu dnia 8. Grudnia.

Z *Raſtad* dowiaduiemy ſię, iż na oſtatniey ſeſſyi deputacyi, ſpory bardzo żywe być miały. *Saxonia*, *Auſtrya* i *Brema*, były iednegoż zdania. — Deputowanym prawego brzegu *Renu*, kommiſſarze *Francuzcy*, *Veillant* i *Gautiere*, oświadczyli, iż niepowinni myśleć o żadney uldze w nałożoney kontrybucyi, co tym ieſt ſtrasznieyszym ciosem, że nieznaydą ſię śrzodki do zaspokoienia tego żądania. G. *Jourdan* iedzie do *Strazburga*, *Bernadotte* dowodzi 30,000. *Lefebvre* 15,000. ludzmi.— Kontrybucye nałożone na prawy brzeg *Renu* wynoszą 930,886. złł. W gotowiznie co mieſiąc 150,000. liwrow ma być zapłaconych, wodka w 3 terminach. Inſze rekwizycye razem, codzień zaś ma być doſtawionych porcyi dla 18,000. kawaleryi i 50,000 piechoty.— *Francuzi* zakładaią 25 nowych magazynow, i coraz groznieyſzy wznoſi ſię widok woyny.—W *Halli* umarł ſławny Jan *Forſter* wspoł-towarzysz podrożow *Cooka* w około świata w roku 79 życia ſwego. — Kuryerowie biegaią nieuſtannie między *Koirem* i kwaterą głowną Cesarſką w *Fridberg*.— Armia *Francuzka* na prawym brzegu *Renu* ma być ieszcze 25,000 ludzi powiększona.

z Hamburga dnia 14. Grudnia.

Mroz nadzwyczayny wſtrzymał zupełnie żeglugę na *Elbie*.— Na żądanie dworu *Roſſyiskiego* wyznaczona ieſt kommiſſya, do demarkacyi granic między *Szwecyą* i *Roſſyą* podług traktatow w roku 1743 i 1790. Z ſtrony na-

ſzey baron *de Klingſporr*, a *Roſſyiskiey* G. *Kotuzow* do dzieła tego ſą przeznaczeni.

Prawie wszyſtkie wschodnie i zachodnie *Indyiſkie* towary korzenne, za przybyciem ſwoim do *Anglii* opłacaią cło, i ſkładane bywaią w magazynach krolewſkich, kiedy zaś wywożone ſą na ląd ſtały, na ow czas cło powracane bywa wywożącym, a to aby nbiegali ſię z innemi narodami w tanioſci ceny, na wywożenie nawet niektorych artykułow nadgrody ſą wyznaczone. Teraz gdy cały handel świata w ſamych prawie ręku *Anglikow* znayduie ſię, i nie potrzebuie ubiegania ſię w tanioſci z innemi narodami, przeto *Pitt* chce znieść tak powrot cła iak nadgrody dawniey oznaczone, a tą oszczędnością pragnie pokryć deficit, który taxa w troynasob pomnożona zaſtąpić nie może.

z Smirny dnia 29. *Października.*

Od brzegow *Egiptu* mamy donieſione naſtępuiące szczeguły: „W wyższym *Egipcie* zaszła bitwa, w którey woyſka przez Bejow zgromadzone, zoſtały zupełnie pobite, a ſześciu naycelnieyszych dowodzcow doſtało ſię do niewoli. To zwycięſtwo czyni Generała *Buonaparte* Panem całego kraiu zacząwszy od *Tebow*, aż do gór *Etyopij*. Niższy i ſrzedni *Egipt* są iuż organizowanemi podług zasad Rządu *Francuzkiego* i podzielonemi na kantony i municypalności. (*Wypis z Monitora.*)

z Goldberg dnia 14. *Grudnia.*

Aresztowano tu przed niedawnym czasem nieiakiego *Oelsner* ſyna iednego z kupcow tego miaſta, który w czaſie woyny przeciwko *Francyi* opuścił kray bez pozwolenia, i wmieszał ſię do zakazanych związkow, których dowody znayduią ſię w rękach rządu; lecz w tych dniach za rozkazem Dworu powrocono mu wolność, ponieważ Dyrektoryat *Francuzki* intereſſuiący ſię za nim, kazał z ſwoiey ſtrony uwolnić P. *Badereau* Pazia Xiężny Ferdynandowy, który w podroży ſwoiey do *Francyi*, aresztowany był w *Nantes*, i iako emigrant traktowany. *Oelsner* przed ſwoim wyiazdem, muſiał dać ſłowo, iż nigdy niepoſtanie na territorium *Pruskim.*

z Raſtad dnia 8. *Grudnia.*

Zapewniałą, iż Miniſtrowie *Francuzcy* odebrali rozkaz od swego Rządu, ażeby natychmiaſt wyiechali, ieżeli odpowiedź Deputacyi nie będzie do iego żądań ſtoſowną. Rozkazali iuż upakować część swoich bagażow, a OOb. *Jean Debrie* i *Roberjeot* oddawali dnia dziſieyſzego wizyty niektórym członkom Deputacyi oświadczaiąc im, iż to ieſt wizyta pożegnania w przypadku gdyby Deputacya nie przyſtała na ich *ultimatum.*

Dnia 9. *Grudnia.*

Dnia 7. odprawiła ſię konferencya między członkami Deputacyi Rzeszy ſtoſownie do Noty *Francuzkiey* dniem wprzod podaney. Uważano, iż Miniſtrowie *Auſtryacki*, *Saski* i *Bremeński* naypierwsi wyszli z tey konferencyi.—Dnia dziſieyſzego na 83. ſeſſyi Deputacya namyślała ſię nad Notą *Francuzką*. Wydane *Vota* są nader obszerne, mianowicie miaſta *Bremen*. Większość ſkładaiąca 7. głosow, to ieſt: *Bawaryi*, *Darmſtad*, *Baden*, *Wirtsburga*, *Moguncyi*, *Frankfurtu* i *Augsburga*, dała zdanie, iż należało okazać powolność i dać Miniſtrom *Francuzkim* dogodną odpowiedź. Miniſtrowie *Saski* i *Bremeński* mocno ſię oświadczyli przeciwko wſzelkiemu dalszemu odſtępowaniu. Miniſter *Auſtryacki* odwoławszy ſię do poprzedzaiących wotow, oświadczył, iż przed oſtatecznym zakończeniem nieułatwionych ieszcze trudności, możnaby dać poprzedniczą odpowiedź, i przełożyć Miniſtrom *Francuzkim* niepodobieńſtwo zezwolenia na ich żądanie, e gdyby iednak Deputacya osądziła za rzecz potrzebną zezwolić na to od tego momentu, cale ſię w tey mierze nie sprzeciwia. Miniſter *Wirsburski* w krotkich wyrazach oświadczył ſię za większością.—Votum *Auſtryi* dnia dziſieyſzego podane, zawiera w sobie, iż Miniſtrowie *Francuzcy* ſposobem niespodziewanym i mało ſtoſownym z godnością Deputacyi Rzeszy naznaczyli czas tylko sześciodniowy do kategoryczney odpowiedzi na ultimatum Rzeczypospolitey, co ſię niezgadza z konſtytucyą Rzeszy i z ważnością materyi do zadecydowania podaney; Iż ciągnąca ſię przez cały rok negocyacya mogłaby wprawdzie być ſkroconą, gdyby Rzplta nie tak wielkich wymagała ofiar; Iż Deputacya Rzeszy wprzod odebrała swoie plenipotencye niż Legacya *Francuzka*; Iż *Auſtrya* daleka ieſt od wſtrzymania biegu intereſſow i tworzenia przeszkod, Deputacya ma swoią wolność w działaniu, tak iak ma swoie obowiązki i swoią odpowiedzialność. — *Auſtrya* ſzła ſtatecznie za swemi obowiązkami, podług których poſtępować będzie w dalszym ciągu negocyacyi, a w przypadku gdyby Deputacya chciała natychmiaſt dać kategoryczną odpowiedź na ultimatum *Francuzkie*, ſub-delegowani Cesarscy ażeby nieczynić naymnieyszego opoźnienia, odwołuią ſię tylko do swoich dawnieyszych wotow, zoſtawuiąc sobie na dal obszernieysze w tey mierze tłumaczenie. Przypomniawszy nakoniec liczne uſługi które *Auſtrya* oddała Rzeszy, oświadcza, iż nic nieopuści coby ſię mogło przyłożyć do przyspieszenia pokoiu. rownież iż liczny kontyngens *Auſtryi* ieſt zawsze w gotowości do rozpoczęcia kampanij na uſługi Rzeszy, w oſtatecznym i nieprzewidzianym przypadku.

Dnia 10 *Grudnia.*— Dnia dziſieyszego ułożone zoſtało Conclusum. Na tey ſeſſyi miniſtrowie *Saski*, *Bremeński*, *i Auſtryacki* odwołali ſię do ſwoich wotow, i wyraźnie oświadczyli, iż ſię nie przykładaią w iakimkolwiek bądź ſposobie do tey rezolucyi i zezwolenia, iakie w ſobie zawiera, ani do ſkutkow iakie z niey wyniknąć mogą.

Conclusum Deputacyi Rzeszy 10 *Grudnia.*

Deputacya Rzeszy ſądzi, iż w tym ſposobie powinno być odpowiedziano wraz z miniſtrem Pełnomocnym Cesarſkim na dwie Noty Legacyi *Francuzkiey* pod d. 16 Fructidor (6 Grudnia), a nayprzod na pierwszą i pryncypalną: Deputacya Rzeszy widziała z ſprawiedliwym żalem w pryncypalney Nocie Pełnomocnych miniſtrow Rzpltey *Francuzkiey* pod d. 16 Frimaire (6 Grud:) powtorzono wzmiankę wyſtawuiącą, iż Deputacya używa obuſtronnych i ſztucznych fortelow dla opoźnienia i wſtrzymania dzieła pacyfikacyi. Przekonana ieſt owszem o nieprzerwanych i ſzczerych uſiłowaniach trafienia do celu rzetelnego i pewnego pokoiu. Oplaciła dosyć drogo to przekonanie, i iednoſtaynie zatrudniała ſię ſamym tylko umnieyszeniem ſzkod Rzeszy. W tey pocieszaiącey pewności oddaie cały ſwoy poſtępek ſądowi współczesnych i potomności. Dzieło pokoiu ieſt iuż tak daleko pomknięte, iż pomiędzy punktami negocyacyi nie zna żadnego, dla ktòregoby miano chcieć zerwać negocyacye; owszem przeciwnie zgodzono ſię iuż z legacyą *Francuzką* względem wszyſtkich artykułow proponowanych z naypierwszą zasadą pokoiu, wyiąwszy tylko punkt emigracyi, niektòre żądania, zapytania, i wſtępne umiarkowania. W tym ſtanie negocyacyi miniſtrowie Pełnomocni Rrzeczypospolitey *Francuskiey* oświadczyli, iż ich Noty pod d. 12 Vendemiaire, 21. 23 Brumaire, 3 i 16 Frimaire, powinny być uważane iako ultimatum ich rządu, i żądali kategoryczney i dogodney odpowiedzi.— Co do emigracyi, tego szczegulnego obiektu ſporow, Deputacya przekonywa ſię o tym co miniſtrowie *Francuzcy* w tey mierze oświadczyli, to ieſt: iż nie można wcale pogodzić ſtosunku prawideł, z przyczyny praw *Francuzkich* o emigracyi, i ich przyſtosowania. Atoli gdy miniſtrowie Pełnomocni Rzeczypospolitey *Francuzkiey* w poprzedzaiących ſwoich Notach zapewnili, iż ſię ieszcze znayduią ſposoby zaspokaiaiące troſkliwość względem własności i osob mieszkańcow Rzeszy, za ktòremi muſiano ſilnie obſtawać; Deputacya przyimuie to zapewnienie, oczekuiąc z zaufaniem w ſprawiedliwości *Francuzkiego* Rządu, iż przedſięwezmie nayprzyzwoitsze śrzodki, ażeby ci nieszczęśliwi (za ktòremi mowią ieszcze tak mocne pobudki wyrażone w poprzedniczych notach, mianowicie pod 6. t. m.) odebrali całkowicie przyrzeczoną pomoc, ſtoſownie do ſprawiedliwości i w sposobie zaſtaniaiącym ich od arbitralnego i gwałtownego poſtępowania niższych urzędow.— Co ſię tycze innych punktow wyrażonych w Notach 12. *Vendemiaire* (3. Października) 20 i 23. *Brumaire* (11. i 13. Liſtop:) i 16. *Frimaire* (6. Grudnia) Deputacya pragnełaby, i wolałaby ie uprzątuąć za iednym razem, w sposobie tłumaczeń, ktòrych ieszcze potrzebowaćby mogły, lecz gdy Miniſtrowie *Francuzcy* żądali także względem tych punktow kategorycznego przyſtąpienia do ich ultimatum, widzi ſię tu być w potrzebie uczynić to przyſtąpienie, i oświadczyć, iż teraz przyſtępuie do wſzyſtkich artykułow tego ultimatum, i zezwala ażeby oznaczenie i wytłumaczenie iakiegoby ieszcze niektòre z nich potrzebować mogły, rozpoczęte było w układaniu artykułow traktatu pokoiu.—Gdy przez te kategoryczne oświadczenia Deputacyi Rzeszy, głowne przeszkody opieraiące ſię rychłemu zawarciu pokoiu, są zupełnie znieſione, ma ſłuſzną nadzieię, iż ſtoſownie do poprzedniczych oświadczeń, los kraiow na prawym brzegu *Renu* zaiętych przez woyſka *Francuzkie*, zoſtanie we wſzyſtkich względach ile bydź może ułagodzony, a szczegulnie iż wkrotce wſtrzymane będą znaczne rekwizycye i koutrybucye świeżo nałożone. Dana będzie odpowiedź na Notę pod dniem 16. Frimaire (6. Grudnia) względem poſiłkow dla *Erenbreitſteinu*. Miniſtrowie *Francuzcy* w tey okoliczności odwołali się do ſwoich Not poprzedzaiących, i za pobudkę przytoczyli torażuieyszy ſtan negocyacyow. Ponieważ ſtan ten przez pryncypalną dnia tego Notę doświadczył odmiany ſtosowney do żądania Legacyi *Francuzkiey*, a zatym powody czerpane z trwaiących konwencyow, okazane w poprzedniczych Deputacyi Notach, nowey przez to nabieraią wagi. Deputacya zapewnia ſię, iż miniſtrowie pełnomocni Rzpltey *Francuzkiey* dadzą wkrotce dogodną odpowiedź, po ktòrey niebawnie przyzwoite ułożenie się naſtąpi. W takim momencie w którym nie było do wyboru iak tylko między woyną lub dalszą ugodą, Deputacya Reszy powinna była doyrzale zgłębiać wszyſtkie okoliczności ktore ieszcze są z tą negocyacyą powiązane. ważyć troſkliwie nadzieie z niebespieczeńſtwy, a oraz z gruntu ropoznać teraźnieyszy ſtan Rzeszy, z iey ſtanem obrony. W tym roztrząsaniu do ktorego iey przewodniczyło ſumnienie, znalazła pobudki nakłaniaiące ią do decyzyi ktorą przedsiebierze, i ktore ią przekonywaią, iż się ſtosownie do ſwoich obowiązkow do dobra Rzeszy przykłada. Z tego powodu spodziewa się, iż może bydź zapewnioną o przyſtąpieniu pełnomocnego cesarſkiego miniſtra.— *W Raſtad dnia* 10. *Grudnia* 1798.

Dnia 11. *Grudnia.*--Miniſtrowie pełnomocni Rzplty *Francuzkiey* oświadczyli dnia dziſieyſzego Miniſtrom rozmaitych dworow i kraiow, iż Rzplta wypowiedziała woynę Królowi *Neapolitańskiemu* i *Sardyńskiemu.*

Dekret Kommiſſyi Ceſarskiey do Deputacyi Rzeszy duia 11. *Grudniu.*

Kommiſſya Ceſarſka przyłączona do Deputacyi Rzeszy, doyrzale roztrząsała Conclusum Deputacyi pod dniem 10. t. m. odpowiedaiące na dwie Noty legacyi *Francuzkiey* pod d. 16. Frimaire (6 Gruduia.) Po licznych dowodach miłości pokoiu iakie Rzesza okazała, nieprzyſtało wcale Miniſtrom pełnomocnym Rzpltey *Francuzkiey*, ani ich zwierzchnikom (w przeciwieńſtwie z iednoſtaynym Rzeszy, i ich własnym mniemaoiem) wrzucać w negocyacyą takie zamieszanie, iakim ieſt to, które naznacza w tak niemiłym ſpoſobie ich oſtatnią i pryncypalną Notę. Ponieważ Deputacya Rzeszy miała potrzebę zezwolenia tym sposobem na osnowę tey Noty, Kommiſſya Ceſarſka niechce ſpoźniać przykrych krokow, któremi nakoniec mniema ſię o pokoiu zapewnić. Lecz niepoznawanoby prawdziwych tey decyzyi pobudek, gdyby iey nieupatrywano szczegulnie w okazywanym po tyle razy pragnieniu, ażeby zapobieżeć porożnieniu z Deputacyą Rzeszy, ktòreby wynikło z niezmierney w ſpoſobie widzenia rożnicy.— Z tego powodu Kommiſſya Ceſarſka kommunikuie osnowę tego Conclusum pełnomocnym Miniſtrom Rzpltey *Francuzkiey* etc.— (Podpisano) F. G. C, Hrabia *de Metternich- Winnebourg-Beilſtein.*

Dnia wczorayszego miniſtrowie *Pruſcy* podali Rzeſzy naſtępuiącą Notę: „W oświadczeniu, które niżey podpisani miniſtrowie pełnomocni Krola Jmci *Pruskiego* mieli honor Deputacyi Rzeszy przełożyć, dali do poznania, iż J. K. Mość mocno pragnął widzieć przyſpieszenie pokoiu, tak gwałtownie dla kraiow *Niemieckich* potrzebnego, i że miał zamiar przyłożyć ſię do tego przez ofiarę nader dla iego oycowſkiego ſerca kosztowną. Podobne ſkłonności przewodniczyły dotąd niżey podpisanym we wszyſtkich ich poſtępowaniach, tym bardziey w teraznieyszym ſtanie negocyacyi z miniſtrami Rzpltey *Francuskiey*. A zatym niżey podpisani dalecy ſą od zamiarow wſtrzymywania lub czynienia naymnieyszey przeſzkody dla namyſłow Deputacyi Rzeszy. Ich obowiązek i powierzone im intereſſa JK.M. wkładaią tylko na nich powinność przypomnienia w tym mieyscu osnowę ich Not pod dniem 14 Czerwca 15 i 28 Liſtopada, i oświadczenie, iż J.K. Mci po tylu ofiarach, ktore uczynił dla ziednania kraiowi *Niemieckiemu* pokoiu, ma pewną nadzieię, iż przy zawarciu oſtatecznego pokoiu, oświadczenia i żądania niżey podpianych imieniem Krola podane, znaydą przyzwoite względy, tym bardziey, iż te oświadczenia czynione były przy rozpoczęciu negocyacyow względem poſtanowienia przyszłych granic, ażeby te były rozporządzone podług natury rzeczy, i nayściśleyszey sprawiedliwości, a nadewszyſtko, iż są koniecznie potrzebne dla utrzymania miaſta należącego do Krola, i fortecy ważney dla ſamey nawet Rzeszy. Z tych przyczyn zawarowanie tych deklaracyow i żądań ieſt powtornie iak naywyraźniey przez niżey podpisanych przełożone.— W *Raſtad d.* 10. *Grudnia* 1798. (podp:) Görtz, Jacobi, Dohm.

z Lipska dnia 16. *Grudnia.*

Kuryer *Francuzki* przeieżdżał tędy ſpiesznie do *Berlina* z wiadomością, iż na dniu 12. t. m. zasady pokoiu z Rzeszą w *Raſtad* od obu ſtron podpisane zoſtały; Miniſtrowie *Francuzcy* wyprawili z tą wiadomością kuryera do *Stazburga*, dla przeſłania iey z tamtąd telegrafem do *Paryża*.

Od granic Szwaycarſkich dnia 6. *Grudnia.*

Dziennik urzędowy pisany w *Lucernie*, zawiera naſtępuiący artykuł pod datą dnia wczorayszego: „Dyrektoryat *Helwecki* odebrał urzędownie wiadomość, iż woyſka *Neapolitańskie* attakowały Generała *Championnet*, lecz *Francuzi* od dawnego czasu dowiedli męztwo swoie.

z Tryeſtu dnia 21. *Liſtopada.*

Statek dnia dzisieyszego do tego portu przybyły przywiozł wiadomości naſtępuiące: Dnia 4. t. m. złączona flotta *Roſſyiſka i Ottomańſka* pokazały ſię przed *Corſu*. Kommendant załogi *Francuzkiey* z 1200 ludzi ſkładaiącey ſię, rozkazał natychmiaſt rozbroić mieszkańcow. Gdy mieſzkańcy miaſteczka *Manduceki* nie ſtali się na ten rozkaz posłusznemi, ich domy zoſtały armatami zburzone tak ze ſtrony lądu iako też od morza gdzie ſtał okręt *le Genereux*. W tym ſtanie rzeczy przybył na ſtatku ieden officer *Roſſyiſki*, i wyſiadłszy na ląd, żądał pomowić z Kommendantem *Francuzkim*, co mu pozwolono. Nazaiutrz dnia 5. officer ten powrocił do okrętu Admiralſkiego, dla zdania sprawy z ſwego zlecenia. Domyślaią się, iż żądał poddania tey wyſpy, i że odmawiaiącą odebrał odpowiedź. Tegoż dnia *Francuzi* opuścili nową twierdzę i fortyfikacye miaſta, a udali ſię do ſtarego zamku. Natychmiaſt złączona flotta ścisnęła ze wszyſtkich ſtron tę twierdzę, a ponieważ nie ieſt tak dobrze w żywność opatrzoną ażeby mogła długie oblężenie wytrzymać, domyślaią się, iż *Francuzi* iuż ią przez kapitulacyą poddać musieli.—Podług oſtatnich liſtow z *Smirny*, nie ma żadney wiadomości o *Alexandryi*, zkąd tem żaden okręt nie przybył, co okazuie, iż *Francuzi* ſą zawſze Panami portow *Egipſkich*.— Liſt z *Zante* pod 21. Października zawiera naſtępuiące ſzczeguły: Dnia 13. t. m. pokazała się przed naszym portem 24. ſtatkow *Roſſyiſkich* i 12. *Ottomańſkich*. Na ten widok powſtał powszechny rozruch w mieście, do ktorego weszli wieśniacy i zburzyli domy tych, ktòrzy się pokazali ſtronnikami *Francuzow*. Szlachta wywiesiwszy ze ſwoich okien banderę *Roſſyiſką*, wyszła na przeciw Admirała *Teodorowicza*, ktòry wraz z Admirałem *Tureckim* wszedł do miaſta przy odgłosie dzwonow. *Francuzi* zamknięci w ſtarym zamku kapitulowali nazaiutrz. Po czym odwiezieni zoſtali do *Ankony*. Kommendanci *Roſſyiſki* i *Turecki* rozkazali aresztowac około 350. mieszkańcow wyspy ktòrzy maią bydź posłani iako więźnie do *Konſtantynopola*. Bandery *Roſſyiſka* i *Turecka* powiewały ieszcze do dnia wczorayszego na fortyfikacyach miaſta, lecz od dzisieyszego poranku zdięto wszyſtkie bandery aż do nowego rozkazu. Wydano kilka proklamacyow zapewniaiących każdemu iego własnosć i wolność obrządku, i oświadczaiących iż wyspa poddana ieſt pod opiekę *Roſſyi*, *Anglii*, i *Porty*. Poſtanowiono nową Adminiſtracyą w połowie z ſzlachty w połowie z mieszczan złożoną. Dnia dziſieyszego Admirał *Roſſyiſki* odebrał wiadomość, iż iego ſtatki opanowały wszyſtkie dawniey *Weneckie* przez *Francuzow* zaięte wyspy, oprocz *Corſu*.

z Mantui dnia 22. *Liſtopada.*

Generał kommenderuiący *Joubert*, przybył tu dnia 17. wieczorem w towarzyſtwie swego wyższego sztabu; Odprawiwszy rewią woyſk *Francuzkich* i *Cisalpińſkich* ſkładaiących naszą załogę. wyiechał dnia 19. do *Peshiera*.— Jeden z adjutantow Generała kommenderuiącego wyiechał ztąd dnia 17. wieczorem z depeszami do Generała *Championnet* w *Rzymie*. Zapewniaią, iż te depesze zawierały rozkaz do tego Generała, ażeby rozpoczął kroki nieprzyiacielſkie przeciwko Krółowi *Neapolitańskiemu*. Liſty z *Rzymu* pod d. 17. i 18. potwierdzaią te domyſły; Donoszą, iż od kilku dni przybyło pięć pułbrygad infanteryi i kilka korpurow kawaleryi, wraz z artylleryą, i że to całe woyſko udało ſię ku *Albano*, *Valletri* i *Terracina*. Od ośmiu dni rozeszła ſię wiadomość w *Rzymie*, iż Krół *Neapolitański* wyznaczył 18. dzień na rozpoczęcie krokow nieprzyiacielſkich przeciwko Rzeczypospolitey *Rzymskiey*.

z Rzymu dnia 22. *Liſtopada.*

Wszyſtko ſię tu w woienną poſtać przybiera. Generałowie *Ruſca*, *Dnhem i St. Suzanne*, w krotce przybyli po Generale kommenderuiącym *Championnet*. Ten Generał udał ſię d. 18 do konsulatu w towarzyſtwie Generałow *Macdonald*, *Rey*, *Point*, *i Lemoine*, gdzie miał mowę, w której doniosł o ſwoiey nominacyi na Generała kommenderuiącego armią *Rzymſką*. Dnia 20 wydał proklamacyą zawieraiącą w ſobie, iż Dyrektoryat zawsze wierny przyrzeczeniu imieniem Rzpltey *Francuzkiey* uczynionemu, nakazał organizacyą armii *Rzymskiey* dla utrzymania niepodległości i ſamowładności Rzpltey *Rzymskiey*. Ogłoszone także zoſtały rozmaite prawa, z których iedne ſtosowne do opatrzenia żywnością armii *Francuzkiey*, drugie ściągaiące ſię do wyſtawienia kilku nowych korpusow, tak infanteryi iako i kawaleryi. Ob. *Baſſal* ſekretarz konsulatu udał ſię do departamentow w urzędzie nadzwyczaynego kommiſſarza, dla przyspieſzenia rychłey exekucyi prawa.

Bey *Trypolitańſki* nie kazał do ſiebie przypuścić Ciauszę, ktòry mu przywiozł ferman woienny W. Sułtana, i tak ieſt daleki od oświadczenia ſię przeciwko *Francyi*, iż niedawno wyſłał okręt z wołami do *Malty*, ktòry tam szczęśliwie przybył.

z Liworno dnia 24. *Liſtopada.*

Przed *Genuą* pokazała ſię iedna eſkadra *Angielska*, która zagraża blokowaniem portu i bombardowaniem miaſta.

z Genui dnia 27. *Liſtopada.*

Nasz Dyrektoryat podał Ciału Prawodawczemu poſelſtwo, w ktòrym powtarza ſwoie przełożenie względem teraźnieyszego ſtanu ſkarbu. Wzywa Prawodawcow, ażeby ſię zatrudnili ſposobami zapobieżenia temu niedoſtatkowi.— Admirał *Nelson* wydał Proklamacyą, w ktòrey oświadcza, iż porty *Liguryiskie* maią być uważane iako w oblężeniu będące.— Spodziewamy ſię comoment widzieć eſkadrę *Angielską*.— Dowiaduiemy ſię, iż Ob. *Sucy* naywyższy kommiſſarz armii *Egipskiey*, przybył do *Ankony*. Jeſt on ranny w prawą rękę w bitwie z *Mamelukami*.— Zapewniaią, iż Generał *Buonaparte* wkrotce ma powrocić do *Europy*.

z Medyolanu dnia 1. *Grudnia.*

Dyrektoryat *Francuzki* kazał złożyć w ręce konsula generalnego w *Genui*, ſummę 60. tyſięcy liwrow dla rozdania ich żonom i dzieciom marynarzow *Liguryiskich*, ktòrzy ſię znayduią w *Alexandryi*.—Generał *Joubert* obieżdża kraie *Cisalpińskie*. Dnia onegdayszego znaydywał ſię w *Bononii*. Woyſka *Francuzkie* coraz bardziey zbieraią ſię przy granicach *Neapolitańskich* z niezmierną artylleryą i ammunicyą.

Generał kommenderuiący *Joubert* powrocił tu 27. Liſtopada po zwiedzeniu części armii. Dnia 30. podał do wiadomości powszechney, że między *Francuzkiemi* i *Neapolitańſkiemi* woyſkami nieprzyiacielſkie kroki iuż ſię rozpoczęły. W odezwie iego urzędowey znayduie ſię: *Generał kommenderuiący oświadcza z nayżywszym uczuciem, że był świadkiem oczewiſtym gorliwości i dobrego ſprawowania ſię rożnych oddziałow woyſk armią Włoſką ſkładaiących. Polega ſtale na ich doświadczoney odwadze potrzebney do uſtanowienia przeznaczeń wielkiego Narodu, którego los z nim ieſt złączony. Już armia Rzymſka ieſt w boiu z Królem który ią zaczepił.*

Wszyſtko tu ieſt i w całey Rzeczypospolitey w poruszeniu, woyſka ze wszyſtkich ſtron poſtępuią; ogromne zapaſy artylleryi i ammunicyi w rożnych punktach przechodzą. Rada młodszych wzięła do roztrząśnienia rezolucyą, ktòra wyſtawia potrzebę wzięcia w rekwizycyą 10. tyſięcy ludzi od 18. aż do 25. lat. W ſamym *Medyolanie* 600. koni doſtawić kazano. Ob. *Fouché*, Miniſter *Francuzki*, przy naszey Rzpltey wyraził w poſelſtwie swoim do Dyrektoryatu *Cisalpińſkiego*. „Z uwag Gen: kommenderuiącego, przy obieżdżaniu armii uczynionych pokazuie się, że lud zoſtaie w ſtanie niespokoyności względem przyszłego ſwego losu; że urzędnicy są nie czynni i poglądaią przez ſpary na knuiące ſię przeciw wolności spiſki. Ta niedołężność kary godna nie może bydź uſprawiedliwiona pozorem niepewności względem oſtateczney organizacyi waszych władz publicznych. Na prożno Obywatele Dyrektorowie, rozſiewane ſą wieści, iakoby wasza exyſtencya polityczna była tym czasową, ponieważ iey towarzyszyła czynność ſłusznie naganiona i mocno przez moy rząd ukrocona. Gdy lud ſankcyonował ią na ſwoich pierwiaſtkowych zgromadzeniach, dał wam tym ſamym władzę moralną, za ktòrą ieſteście w odpowiedzi przed ludem *Cisalpińſkim*. Piaſtuycie więc ze ſtałością ſtyr powierzonego wam rządu.... Wiem ia, że się knuią pokątnie czarne zamachy; lecz ieśli się na iaw okażą, i my się także okażemy.„ etc.

z Werony dnia 3. *Grudnia.*

Dowiaduiemy ſię, iż *Francuzi* rzucili 3 moſty na *Adygę*· to ieſt w *Portiol*, *Rovere*, *i Oſtiglia*, dla przeprawienia swoich woyſk na prawy brzeg tey Rzeki.— Spodziewany tu ieſt Xże *d'Orange*. Ten Generał ma odprawić rewią woyſka.

Od granic Włoſkich dnia 3. *Grudnia.*

Oto ſą rapporta urzędowe oſtatnich woiennych wypadkow na granicy *Neapolitańskiey* „ *W głowney kwaterze w Terni dnia* 28. *Liſtopada.* Generał kommenderuiący *Championnet* do Generała *en Chef Joubert*. Byłem attakowany od woyſka *Neapolitańskiego* we wszyſtkich punktach. Wczoray toż woyſko chciało mię odciąć w marszu, który przedſięwziąłem dla złączenia ſię z korpusem pod *Ankoną* ſtoiącym. Jedna kolumna nieprzyiacielſka z 4000 piechoty, 800 iazdy złożona, z 8. ſztukami armat, natarła na Generała *Lemoine* pod *Terni* (o 8 godzin drogi od granicy *Neapolitańskiey*.) Dywizya tego Generała ſkładała ſię tylko z 97 pułbrygady, i iednego batalionu od 64 pułbrygady bez żadney artylleryi. Akcya zaczeła ſię z rana o godzinie 8. Po gęſtym ogniu zręczney ſtrzelby, *Lemoine* wykommenderował dwie małe kolumny na oſkrzydlenie nieprzyiaciela; to ſprawiło poruszenie w korpuſie nieprzyiacielſkim, z ktòrego korzyſtaiąc *Lemoine*, kazał przypuścić powszechny attak. Nie wyszło godziny, kiedy zaięliśmy w naszą władzę iednego Generała, 15 officerow, więcey iak 400 ludzi, 8 armat, 8 wozow ammunicyinych, i cały ekwipaż polowy dla 4000 woyſka.— *Z Macerata dnia* 30. *Liſtopada o godzinie 2 z rana.* Właśnie co tu ſtanąłem, zaraz dowiaduię ſię, iż woyſko *Neapolitańskie* w *Fermo* pobite zoſtało; 25 ſztuk ciężkiey artylleryi, 3 ſztandary i 400 niewolnikow ſą zdobyczą naszą Udaię ſię natymiaſt do głowney kwatery Generała *Rusca*. Z tamtąd wszyſtkie ſzczeguły zwycięztwa tego opiszę. *Championnet*. (*Fermo* leży nad morzem *Weneckim* o 8 godzin drogi od granicy *Neapolitańskiey*.)

DONIESIENIE.

Tadeusz Mostowski oſtrzega, że ani òn, ani nikt z domu jego żadnych towarow na kredyt nie bierze, lecz za wſzyſtkie potrzeby gotowemi płaci pieniędzmi.

Malarz robiący Portrety *en pastel*, i daiący lekcye rysunku, ofiaruie ſwoie uſługi publiczności. O mieszkaniu iego w kantorze tey Gazety dowiedzieć ſię można.

Z powodu bliſko kończącego ſię kwartału, Redakcya *Gazety Korrespondenta* uprasza JPP. Prenumeratorow, ażeby względem przyszłey prenumeraty od 1. Stycznia w Roku przyszłym zaczynaiącey ſię, raczyli wczesne uczynić zgłoſzenie.— Cena prenumeraty zwyczayna.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy JP. Eberta, *pod Nrem* 65. *na drugim piętrze.*— Exemplarz groſzy 20.